

6 Meervoudige intelligenties

Hoe komt het dat Mozart een muzikaal genie was, Bobby Fischer een fenomenaal schaker en George Best een uniek voetballer? Gewoonlijk omschrijf je deze uitzonderlijke begaafdheden met het woord 'talent'. Volgens de Amerikaanse psycholoog Howard Gardner, ontwerper van de theorie van de meervoudige intelligenties (*multiple intelligences*), bezat elk van deze personen echter een speciaal soort intelligentie dat door de meeste mensen normaal niet onder de noemer intelligentie gerubriceerd wordt.

1 Hoe ben je intelligent?

Gardners theorie ontstond uit zijn kritiek op de enge definitie van intelligentie via een IQ-test. Hij gaat ervan uit dat iedereen talenten heeft. De een is bijvoorbeeld verbaal heel sterk en leert gemakkelijk door gebruik te maken van taal. Een ander ziet snel verbanden of logische gevolgen en een derde blinkt uit in ruimtelijk inzicht. Gardner stelt: "Het gaat er niet om hoe intelligent je bent, maar om hoe je intelligent bent".

Doordat bij iedereen weer andere intelligenties beter ontwikkeld zijn, krijg je verschillende soorten slimheid. Iedereen is op zijn of haar eigen manier 'slim'. Je kunt dus moeilijk in het algemeen beweren dat iemand slimmer is dan een ander. Er bestaan weliswaar 'buitengewone' mensen die in een of meer intelligenties uitzonderlijk zijn (bv. wonderkinderen), maar ook mensen die een of meer intelligenties vrijwel geheel missen (bv. autisten).

De theorie van de meervoudige intelligenties gaat ervan uit dat intelligentie niet vastligt, maar zich kan ontwikkelen, bijvoorbeeld door er vaker een beroep op te doen.

2 Acht intelligenties

Gardner maakte aanvankelijk een onderscheid tussen zeven intelligenties, waarover iedereen in meer of mindere mate beschikt. Recent voegde hij daar nog de naturalistische intelligentie aan toe.

De verbaal-linguïstische intelligentie

Een leerling die verbaal-linguïstisch intelligent is, richt zich voornamelijk op taal. Hij leest, schrijft, luistert en spreekt graag. Hij is ontvankelijk voor talige informatie en voelt goed en snel nuances aan.

Deze leerling heeft graag taallessen, vertelt graag verhalen, discussieert graag, houdt graag voordrachten, schrijft graag gedichten, snapt snel waarover teksten gaan. Dit soort intelligentie komt in de lessen veel aan bod. Ze kan worden gemeten door het verbale gedeelte van de IQ-test.

De logisch-mathematische intelligentie

Een leerling die logisch-mathematisch intelligent is, lost graag problemen op en stelt graag verbanden vast. Hij analyseert graag, maakt vaardig gebruik van abstracte symbolen en voelt zich aangetrokken tot cijfers, rekenopgaven, puzzels, logische problemen.

Ook deze intelligentie komt vaak in de lessen aan bod. Ze kan grotendeels worden gemeten door het non-verbale gedeelte van de IQ-test.

De visueel-ruimtelijke intelligentie

Een leerling die visueel-ruimtelijk intelligent is, ontwerpt, tekent, decoreert, kleurt graag. Hij heeft een sterk ontwikkeld oog voor visuele elementen en visuele informatie. Hij heeft ook vaak een goed richtingsgevoel. Deze intelligentie kun je relatief gemakkelijk in de lessen inpassen door informatie visueel te maken en de leerlingen doeopdrachten te geven.

De muzikaal-ritmische intelligentie

Een leerling die muzikaal-ritmisch intelligent is, geniet van het luisteren naar en het componeren of uitvoeren van muziek. Hij waardeert muziek in het algemeen. Hij heeft een goed gevoel voor ritme. Deze intelligentie kun je in de lessen inpassen door ruimte te laten voor auditief leren.

De lichamelijk-kinesthetische intelligentie

Een leerling die lichamelijk-kinesthetisch intelligent is, voelt zich aangetrokken tot beweging, lichaamstaal, dans, praktische handelingen en doeactiviteiten. Hij gebruikt zijn lichaam of delen ervan om problemen op te lossen of producten te maken.

Deze intelligentie is in te passen door leerlingen materiaal te laten voelen, doeopdrachten te geven en rollenspelen te laten doen. Je kunt bijvoorbeeld je instructie ondersteunen via lichaamstaal, beweging en gebaren.

De interpersoonlijke intelligentie

Een leerling die interpersoonlijk intelligent is, geniet van werken met, zorgen voor en leren met anderen. Hij heeft een intuïtie voor behoeften, intenties, gevoelens en wensen van anderen en kan zich daar gemakkelijk op afstemmen. Hij let op non-verbaal gedrag, op sfeer en groepsklimaat.

Deze intelligentie kun je in de les aanboren door leerlingen te laten samenwerken, discussies en kringgesprekken te houden.

De intrapersonlijke intelligentie

Een leerling die intrapersonlijk intelligent is, geniet van afzondering, stilte, contemplatie, reflectie en van de gelegenheid om innerlijke ervaringen en gedachten te verkennen. Hij heeft een juist zelfbeeld, kan zichzelf goed inschatten en weet zijn leven te organiseren.

Deze intelligentie kun je in het onderwijs inpassen door de leerlingen individuele opdrachten te laten maken, doelen te laten formuleren en te laten interpreteren.

De naturalistische intelligentie

Een leerling die naturalistisch intelligent is, is sterk gefascineerd door de natuur (flora, fauna, geografie, astronomie), kan planten, dieren en andere organismen gemakkelijk herkennen en classificeren en gaat er op een intuïtieve manier juist mee om. Deze intelligentie kun je in het onderwijs aan bod laten komen door laboratoriumproeven te laten uitvoeren en kijk- en beschrijfoopdrachten te geven.

Meestal heb je meer dan één intelligentie nodig om een complex probleem op te lossen.

VOORBEELD

Toen ik probleem x aanpakte, heb ik onder andere het volgende gedaan:		
Kruis aan.	Acties	Intelligenties
	Het probleem een aantal keer herlezen	verbaal
	Het probleem gevisualiseerd	ruimtelijk
	Een diagram of een schema getekend	ruimtelijk
	Gezocht naar een patroon en het toegepast op het probleem	logisch
	Met iemand overlegd over mogelijke oplossingen	interpersoonlijk
	In mezelf gepraat tijdens het oplossen van het probleem	intrapersoonlijk
	...	

Naar: Ebbens, S., et al. (2005).

Meervoudige intelligenties verdienen hun plaats in het huidige onderwijs. Als je in je lessen regelmatig aan deze acht intelligenties appelleert, doe je meer recht aan verschillen in manieren van leren van je leerlingen. Je helpt je leerlingen zich breder te ontwikkelen en vaak presteren ze dan ook beter.

TIPS

- Geef niet alleen verbaal uitleg in je lessen, maar gebruik ook beelden, ritmes, schema's en doeactiviteiten als volwaardige alternatieven.
- Gebruik de theorie van Gardner om je lessen adaptiever en gedifferentieerder te maken.
- Organiseer samen met collega's af en toe zinvolle nevenactiviteiten waarin de minder 'schoolse' intelligenties beter tot ontplooiing komen (muziek, dans, beeldende kunst, film).
- Geef leerlingen de mogelijkheid bij verwerkingsopdrachten en presentaties een keuze te maken in de lijn van hun eigen intelligentie. Verbaal-linguïstisch intelligente leerlingen kunnen bijvoorbeeld een spreekbeurt houden, visueel-ruimtelijk intelligente een video maken, muzikaal-ritmisch intelligente een rap opnemen enz.

VERDER LEZEN

- Ebbens, S., et al. (2005). *Effectief leren. Basisboek*. Groningen/Houten: Wolters-Noordhoff.
- Gardner, H. (2006). *Soorten intelligentie. Meervoudige intelligenties voor de 21ste eeuw*. Amsterdam: Nieuwezijds.

- <http://mens-en-samenleving.infonu.nl>
- <http://www.vreugdenhil-onderwijsontwikkeling.nl>

5, 7, 8, 68